

PATENTNI SPIS BR. 5459.

Kornel Ilić, Pesterzsebet, Ugarska.

Sigurnosni viseći katanac.

Prijava od 24. maja 1926.

Važi od 1. aprila 1927.

Traženo pravo prvenstva od 18. februara 1926. (Ugarska).

Cilj pronalaska je takvo uprošćavanje i usavršavanje konstrukcije sigurnosnih katanaca, kod kojih u masivno i nerastavljivo izvedenom telu katanca, te na taj način odgovarajući uslovima protiv nasilnog otvaranja, radi postizavanja jednog daljeg uslova sigurnosti i to protiv mogućnosti imitacije, je sa uzengijom katanca ili vretenom (u zatvorenom položaju) ukopčavajući se obrtljivo doboš i radi dovodjenja njega u zatvoreni položaj postavljeno više jedno do drugog paralelnih štapića razne dužine pod uticajem opruga, pored čega se otvaranje brave, t. j. izdizanje fiksirajućih štapića radi oslobodjenja doboša vrši takvim ključem ili ključevima, kod kojih se sa jedne koturaste čelone površine pružaju mali čepovi razne dužine odgovarajući štapićima. Dosadnji takvi katanaci istina dobrim delom odgovaraju sigurnosnim uslovima, ali su srazmerno komplikovanog sastava, što jako povećava troškove proizvodnje. Isto tako je i rukovanje sa njima složeno.

Pronalazak se na tom otkriću osniva, da istim uslovima već odgovarajući, ali bitno jednostavnije konstrukcije katanac možemo da dobijemo na taj način, da dosada za taj cilj upotrebljavane elemente, t. j. uzajamni odnos okretljivog doboša i zatvaračkih opružnih štapova prema uzengiji katanca ili vretenu katanca odgovarajuće promenimo. Kod predmeta pronalaska treba prvo uzajamni odnos okretljivog doboša i zatvaračkih opružnih štapića medju sobom, odnosno odnos prema uzengiji ili vretenu katanca odgo-

rajuće promenuti. Isto tako okretljivi doboš za razliku od dosadašnjih nije izveden na omotaču, u specijalno nameštenom otvoru, nego se pomoću jednostavno primenjenih produžetaka na unutrašnjem čeonom listu ukopčava sa uzengijom ili vretenom katanca. Takodje i pomenuti zatvarački štapići, ne prodiru u doboš kroz duge paralelne rupe sa podužnim pravcem kutije, nego prodiru kroz kraće i jednostavnije vertikalne rupe. Sve ovo ima za posledicu to, da se uvođenje katanca u funkcionisanje vrši za razliku od dosadanjeg mnogo jednostavnijim i za rukovanje lakšim ključem u vezi sa jednostavnom rupom za ključ u vidu običnog prereza, što još više otežava imitaciju. Sve je to u produženju detaljnije opisano.

Na priloženom nacrtu je primera radi predstavljen uzengijasti oblik izvodjenja pronalaska.

Sl. 1. predstavlja presek po liniji I-I na sl. 2., i to kad je katanac u zatvorenom stanju.

Sl. 2. je izgled leve strane u odnosu na sl. 1.

Sl. 3. je izgled ključa katanca sa strane.

U masivnom telu 1 katanca u dve medju sobom paralelne vertikalne rupe u pravom pravcu mogu se kraci uzengije 2 gurati. Prema sl. 1. se levi krak uzengije stavlja u plicu rupu masivnog tela 1 katanca, a duži krak pak u odgovarajuću dužu rupu. Naravno da je za zatvaranje katanca dovoljno duzi krak uzengije 2, na niže opisani način nepokretno držati. U telu 1 katanca nalazi se okretljivi doboš 3. On je tako smešten,

da se ne može iz svog ležišta odgurati. Doboš 3 se ukopčava sa dužim krakom uzengije 2 pomoću lučnih nastavaka 4, 5, koji se pružaju na čeonj strani njegoj (i odgovaraju opisanim lucima oko osovine doboša) i njima odgovarajućim sličnim lučnim isečcima na pomenutom dužem kraku uzengije 2. Jasno je, da je radi oslobodjenja kraka uzengije 2 i radi njegovog izvlačenja potrebno samo doboš 3 okrenuti oko svoje podužne osovine tako (na niže opisani način), da nastavke 4, 5 izokrenemo iz isečaka u kraku uzengije.

Doboš 3 pak treba da se u svom zatvarajućem položaju, predstavljenom na slici 1., odgovarajuće ukoči. Za ovaj cilj služe sami po sebi poznati štipci 11, 12, 13, koji odstupajući od dosadašnjeg rasporeda nisu paralelni sa podužnim pravcem, već stoje upravno i prema tome u telu 1 katanca se nalaze u rupama 8 pod uticajem opruga 9. Rupe su iznad ovih opruga 9 pomoću pljosatih čepova 10 zapušene. Oni su sa telom katanca ili zavareni ili na drugi koji način sa njim ujedinjeni. Doboš 3, koji je iz niže navedenog cilja snabdeven podužnim prerezom 6, prima donje krajeve pomenutih štipca 11, 12, 13 u produženju rupa 8 nalazeće se poprečne delimične rupe 7, u kojima se ispod donjih čeonih strana zatvaračkih štipca nalaze sami po sebi poznati posredujući podupirući štipci 11a, 12a, 13a. Oni zajedno deluju sa niže opisanim ključem. Rupe 7, odnosno njihovo dno preseca pomenuti podužni prerez 6 tako, da je srednji deo donje površine posredujućih štipca pristupačan ključu, koji se ugura u podužni prerez 6, radi izdizanja štipca.

Kao što se vidi na sl. 1, zatvarački štipci 11, 12, 13 i njih podupirući i posredujući štipci 11a, 12a, 13a, su tepenasto razne dužine. Radi povećanja sigurnosti je ovo stepenasto izvodjenje na svakom katanu drugojače.

Sl. 3. predstavlja pljosnati ključ za opisani katanac. Debljina ključa odgovara širini proreza 6 (horizontalno mereno na sl. 2.). Dužina ključa je pak tako određena, da kada ga potpuno uvučemo u podužni prerez 6 i to prema sl. 1. s leva na desno, onda desna strana odbojnika 16 udara o levu stranu čeonu ploče, i tada na stablu 15 izvedene stepenaste površine 11b, 12b, 13b, odgovarajući deluju na donje površine

posredujućih štipca 11a, 12a, 13a i ugurani ključ prilikom uvlačenja na desno, pomoću svojih stepena, kojih je pad ili dizanje izvedeno suprotno od pravca stepenastog uređenja zatvaračkih i posredujućih štipca, predstavljениh na sl. 1., postepeno podiže posredujuće štipce i time i zatvaračke štipce (t. j. dovoljno je samo ako poslednji štipac 13 podigne), dok ključ u potpuno uguranom stavu sve donje krajeve zatvaračkih štipca dovodi u nivo najviše ravni doboša 3 i na taj način oslobadja doboš, da se on tada pomoću ključa može za 90° okrenuti i time osloboditi uzengiju 2. Zatvaranje katanca se vrši delovanjem u protivnom pravcu, dakle posle uguravanja uzengije i okretanja doboša 3 unatrag za 90°, kada posle izvlačenja ključa zatvarački štipci pod uticajem opruga 9, odnosno posredujući štipci pod dejstvom opružnih zatvaračkih štipca se sami od sebe vraćaju u zatvoren položaj predstavljen na sl. 1. Ključ 15 radi mogućnosti držanja i nizanja je snabdeven ušicom u vidu prstena.

Patentni zahtevi:

1. Sigurnosni viseći katanac sa u masivnom telu katanca okretljivim ali iz ležišta nepomerljivim, sa uzengijom katanca ili vretenom katanca ukopšavajućim se dobošem, u čije rupe prodiru pod uticajem opruga zatvarački štipci, te sa posredujućim štipcima smeštenim u rupama doboša radi izdizanja zatvaračkih štipca, naznačen time, da se pomoću produžetaka (4,5), nalazećih se na unutrašnjoj čeonj površini doboša ukopčava isti sa uzengijom ili vretenom katanca, kao i da opružni zatvarački štipci smešteni u poprečnom pravcu na doboš, dopiru i u delimične poprečne rupe (7) u dobošu.

2. Katanac prema 1. patentnom zahtevu, naznačen time, što ima u podužnom pravcu na dobošu izveden i na slobodnoj spoljašnjoj čeonj strani završavajući se podužni prerez (6), koji preseca poprečne rupe, što primaju u sebe zatvaračke i posredujuće štipce i koji prerez služi kao ključaonica.

3. Ključ za katanac zaštićen u 1. i 2. patentnom zahtevu, naznačen stablom (15), koje odgovara debljini uzdužnog proreza (6), sa stepenasto kružnom linijom promenljive dužine kod pojedinih katanaca prema samim po sebi poznatim zatvaračkim i fiksirajućim štipovima.

